

Notes sobre l'orguener reusenc Josep Cases i Soler (1743-1802)

Josep M. T. Grau i Pujol
Roser Puig i Tàrrach

Resumen. Notas sobre el organero de Reus Josep Casas i Soler (1743-1802)

Durante el siglo XVIII la ciudad de Reus se convirtió en la segunda población de Catalunya; su proximidad con el puerto de Salou le permitía disponer de materiales de primera calidad y cabe señalar, también, que el área de influencia de Reus abarcaba desde las comarcas de Tarragona hasta las tierras del Ebro y las comarcas de Urgell, les Garrigues y la Segarra. La riqueza artesanal de la ciudad justificó la presencia estable de la saga de los organeros Anton i Josep Casas. Los autores de este interesante trabajo trazan el perfil biográfico y laboral de Josep Casas i Soler a través del post mortem inventario de sus bienes del año 1802. (Josep Maria Gregori)

Résumé. Notes sur le facteur d'orgues de Reus, Josep Casas i Soler (1743-1802)

Reus est devenue au XVIIIe siècle la seconde ville la plus importante de Catalogne. La proximité du port de Salou lui permettait de disposer de matériaux de premier choix et son influence s'étendait de Tarragone jusqu'aux rives de l'Èbre et même aux circonscriptions d'Urgell, des Garrigues et de la Segarra. La richesse artisanale de la ville justifia la présence stable de la saga familiale des facteurs d'orgues Anton et Josep Casas. Les auteurs de cet intéressant travail tracent le profil biographique et professionnel de Josep Casas i Soler à travers l'inventaire post mortem de ses biens de 1802. (Josep Maria Gregori)

Abstract. Notes on Josep Casas i Soler (1743-1802), the organ-maker from Reus, Catalonia

In the eighteenth century, the city of Reus established itself as the second most important city in Catalonia. Its closeness to the port of Salou allowed access to high-quality primary materials; and - in addition - its sphere of influence extended from the neighbouring counties of Tarragona, to the lands of the river Ebro in the south, and the counties of Urgell, les Garrigues and la Segarra in the west. Reus was rich in the tradition of craftsmanship in general, and it is this which accounts for the 'dynasty' of the organ-makers Anton and Josep Casas. The writers of this interesting article trace the biographical and professional profile of Josep Casas i Soler by reference to the post mortem inventory of his goods from the year 1802. (Josep Maria Gregori)

Zusammenfassung. Anmerkungen zu Josep Casas i Soler (1743-1802), Orgelbauer aus Reus

Während des XVIII. Jahrhunderts entwickelte sich Reus zur zweitgrößten Stadt Kataloniens. Durch ihre Nähe zum Hafen von Salou verfügte sie über Waren erster Qualität und es ist auch zu erwähnen, dass das Einflussgebiet von Reus die Länder Tarragona bis zum Ebrodelta und die Länder Urgell, Garrigues und Segarra umfasste. Der handwerkliche Reichtum der Stadt rechtfertigte das Aufkommen der Legende von den Orgelspielern Anton und Josep Casas. Die Verfasser dieser interessanten Arbeit beschreiben das biografische und arbeitsstättige Profil von Josep Casas i Soler anhand des Inventars post mortem seines Vermögens von 1802. (Josep Maria Gregori)

Ningú no dubta de la importància de Reus a l'època moderna; al segle XVIII, esdevé la segona població de Catalunya després de Barcelona. No ens ha d'estranyar, doncs, que al set-cents hi localitzem una família de constructors d'orgues. En primer lloc, ho devem a la gran multiplicitat d'artesans especialitzats que hi havia, ja que la concentració d'oficis afavoria l'orguener en la construcció de la seva obra; així, per exemple, podia demanar la col·laboració i ajuda d'argenters, estanyers, fusters, serrallers, escultors, dauradors, ferrers, etc. Així mateix, la proximitat del port de Salou permetia l'obtenció de matèries primeres provinents de diversos punts de la Península i de la resta d'Europa. En relació amb la música, coneixem, el 1780, l'existència a Reus d'una vídua d'un corder de viola, Josep Anguera, i d'un guitarrer, Domènec Arnante. En segon lloc, ho devem també a l'àmplia àrea d'influència de Reus: el Camp de Tarragona, les terres de l'Ebre, la Conca de Barberà, el Priorat, l'Urgeil, les Garrigues, la Segarra, etc. En aquesta zona geogràfica existia un gran nombre d'esglésies —parroquials i conventuals— que eren els clients més importants. Hom podia reclamar el seu treball bé per a la construcció d'un orgue, bé per a reformes o per al manteniment dels ja existents.

Amb aquest petit article ens proposem de donar a conèixer el nivell de riquesa material assolit per un orguener de la segona meitat del segle XVIII, en Josep Cases i Soler, a través del seu inventari *post mortem* de l'any 1802, que ens descobreix també els darrers treballs que li havien encarregat. Val a dir que durant el període en què el nostre treball ha estat redactat ha vist la llum l'estudi de Salvador J. Rovira i Gómez: «Els Casas, un llinatge reusenc d'orgueners setcentistes» als *Quaderns d'Història Tarraconense*, XI (1992), p. 51-71.

La família

Josep Cases i Soler fou batejat el 4 d'octubre del 1743¹, fill de Francesca Soler, natural de Valls, i d'Antoni Cases i Espasa, constructor d'orgues de Reus.

1. Bateig de Josep Joan Francesc Cases i Soler. Són padrins: Josep Cases, botiguer, i Teresa Cases de Sabater, tots de Reus. Arxiu Històric de la Prioral de Reus (AHPR), llibre 9 de baptismes, f. 79 v.

L'origen de la família Cases a Reus s'inicia amb Francesc Cases i Ferrill —el seu avi—, botiguer natural de Barcelona, que s'estableix a Reus on es casa amb Maria Espasa².

No sabem per què, Antoni Cases i Espasa, llur fill, va aprendre l'ofici de factor d'orgues, i així consta a tots els actes notariais en què participà. Primer, s'amullerà amb Francesca Soler, i, morta aquesta, contragué segones núpcies, el 6 de març del 1763, amb Caterina Claveria³, vídua del doctor en medicina Josep Bages. El matrimoni fou doble: el seu fill Josep es casà amb la filla de la vídua, Francesca Bages i Claveria⁴.

L'Antoni tenia la casa i el taller a la Raval de Monterols⁵, on testà el 6 de desembre del 1781⁶. Finà dos mesos més tard⁷. Al testament deixà com a hereu Josep Cases, el seu fill primogènit. Els altres marmessors foren els seus gendre: Ignasi Llanés, botiguer, Joan Cloí, negociant, i Felip Folch; tots de Reus.

Josep Cases i Francesca Bages tingueren moltes filles: Gertrudis⁸, Gertrudis⁹, Maria Francesca¹⁰, Maria Bonaventura¹¹... Només dues de les quals arribaren a grans. Al moment de la mort del seu pare, eren monges sor Maria Dolors, professa del Beateri de Tarragona, i sor Maria Clara, monja a Santa Clara de Tarragona. La seva muller morí l'any 1788, després de vint-i-cinc anys de vida en comú¹².

El 1790, Josep Cases es tornà a casar, per segona vegada, amb Maria Gómez de la Fuente, natural de la diòcesi de Burgos¹³. El dot fou substancial: mil cinc-centes lliures en diners, roba blanca, or, plata i «una vacada existent en lo terme de la ciutat de Tortosa»¹⁴. Tot i que eren encara relativament joves, no tingueren descendència. Ella el vegé morir el 18 de gener del 1802¹⁵, a la seva

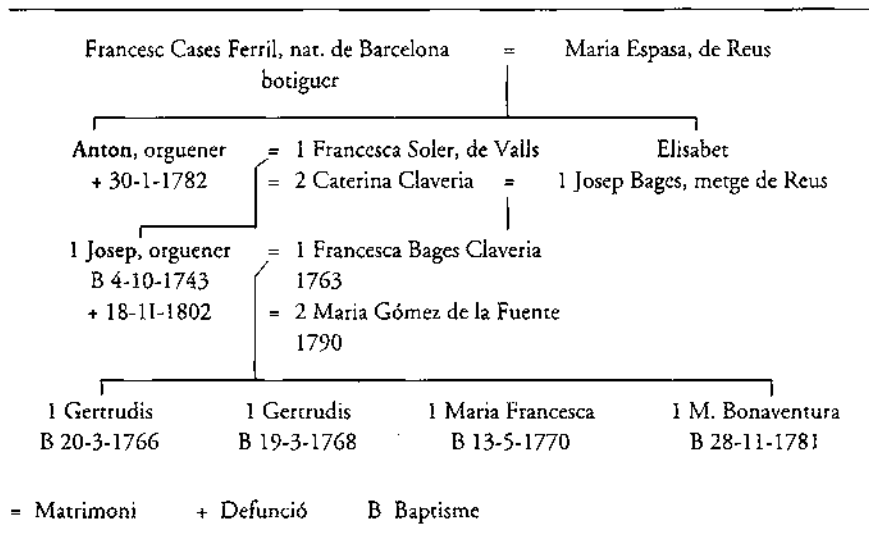
2. Tenim la referència del naixement d'Elisabet, filla seva i germana de l'Anton, batejada el 16 de febrer del 1696. AHPR, llibre 6 de baptismes, f. 495v.
3. Deu mesos més tard, naixia la seva primera filla, Maria, germanastra de Josep Cases. 27-1-1764, AHPR, llibre 10 de baptismes, f. 102v.
4. Casament doble registrat a l'AHPR, llibre 5 de matrimonis, f. 10v.
5. Així consta al cadastre de Reus del 1780. Arxiu Històric Comarcal de Reus, «Catastro por menos, Reus. 1780».
6. Arxiu Històric de Tarragona (AHT), Notaria de Reus núm. 5027, notari Andreu Ferràter, f. 300-303v.
7. Concretament el 30-1-1782. Fou enterrat al sepulcre de la confraria del Roser, a l'església de Sant Pere de Reus. AHPR, llibre 10 d'òbits, f. 184.
8. Batejada el 19-3-1766. AHPR, llibre 10 de baptismes, f. 124v.
9. Batejada el 19-3-1768. Íbidem, f. 198.
10. Batejada el 13-5-1770. Íbidem, f. 266.
11. Batejada el 29-11-1781. AHPR, llibre 12 de baptismes, f. 129.
12. Francesca Bages i Claveria féu testament davant del notari Josep Alonso de Valdés, de Reus, el 21-1-1788.
13. Maria era filla de Pedro Gómez de la Fuente i de Manuela, tots dos de la diòcesi de Burgos.
14. Capítols matrimonials signats el 21-3-1790. AHT, N Reus, núm. 5013, notari Joau l'au Hortet, f. 69-70v.
15. Fou enterrat a la capella dels Dolors, al col·legi dels Pares Carmelites Descalços de Reus. La làpida de la tomba era de pedra esculpida. AHPR, llibre 11 d'òbits, f. 365v.

casa de la Raval de Jesús. Era l'últim d'una breu generació d'orgueners—pare i fill—, molt treballadors però.

Al testament¹⁶, signat tres dies abans de la defunció, féu usufructuària dels béns la seva muller, però féu hereu el seu nebot Josep Bages i Oliva, doctor en drets. A més, deixà cent lliures a l'hospital i trenta lliures de pensió anual a les dues filles. També donà petites quantitats a diversos parents seus: al nebot Jaume Bages i Oliva, setanta-cinc lliures; a la neboda M. Francesca Llanés, casada amb Vicenç Sagués, mestre argenter, 100 lliures; a dues renebodes, filles del botiguer de teles de Reus Ignasi Llanés, ja difunt, cinquanta lliures a cadascuna; a una neboda, Maria Llanés, casada amb Ricart, relloger de Barcelona, cent lliures; i a la reneboda Antònia Casot, vint-i-cinc lliures.

Al testament, el «mestre factor de orgues, titular del Real Monestir del Escorial», determina que es faci inventari dels seus béns. Així es realitzà el 5 de febrer del mateix any¹⁷.

Arbre genealògic

L'enterrament fou notable, tal com corresponia a la seva òptima posició econòmica i social. El cost de cera ascendí a noranta-set lliures, cinc sous i tres diners; el dia del funeral i enterrament (drets parroquials, capellans, verguer, creu i altres), a vuitanta-cinc lliures i deu sous i deu diners; les misses celebrades el mateix dia en diferents esglésies, vint-i-tres lliures i cinc sous, i les de cos pre-

16. Testament fet el 15-1-1802. AHT. N Reus, núm. 6.168, notari Grego Alonso de Valdés.

17. Inventari davant del mateix notari. *Ibidem*. Reproduït a l'apèndix.

sent, cinquanta-una lliures i set sous. Les despeses totals pujaren a la important suma de tres-centes trenta-sis lliures, dos sous i onze diners, gran quantia en relació amb la fastuositat i el recarregament de les festes religioses de l'època.

L'activitat

Josep Cases aprengué l'ofici del pare, Antoni Cases. Segurament participà amb ell en diversos treballs, fins que actuà per ell mateix.

El 20 d'octubre del 1781 fa un poder a Josep Benet i Manyà, causídic de Reus, perquè s'encarregui dels seus afers a la vila¹⁸. El fet ens parla d'una possible marxa d'en Cases per motius laborals, segurament.

Dos mesos més tard, al testament del seu pare, se'l qualifica com a «maestro de la Real Casa de Sant Lorenzo del Escorial». Les relacions amb Madrid i la resta de l'Estat, que desconeixem, les veiem pel poder que atorga l'any 1783 a D. Vicente López de la Morena «abogado de los Reales Consejos, en la villa y corte de Madrid domiciliado» per als possibles assumptes de Josep Cases a Madrid (concordar, cobrar, etc.)¹⁹. També n'és una mostra el casament amb Maria Gómez de la Fuente, emparentada amb gent de la cort.

El seu nebot, Francisco Gómez de la Fuente, era «administrador de la Real Aduana de Pollensa (Mallorca)²⁰».

L'any 1789, un poder a un comerciant d'Esterrri d'Àneu ens fa veure un nou viatge, després d'haver quedat vidu recentment²¹. L'any 1795 atorga una nova procura a Pau Dalmases, comerciant de Reus²²; l'acte fou revocat cinc anys més tard²³. El nou obtentor és Josep Benet²⁴, causídic que trobàvem el 1781. Podem pensar que aquest darrer poder l'efectua abans de la seva partença a Lleida, on restà set mesos, treballant en un orgue, ajudat per l'argenter reusenc Pere Serra²⁵.

Els deutes, a l'hora de l'inventari, ens aporten notícia dels tres treballs que tenia capitulats i no va poder acabar: l'orgue de l'església parroquial de les

18. 20-10-1781. Poder signat davant del notari Andreu Ferrater. AHT, N Reus, núm. 5027, f. 262v-263.

19. Josep Cases va mantenir llarg temps un plet amb aquest personatge, que continuarà la seva vídua. La causa fou el préstec de 800 duris (o 6.000 rals) a l'esmentat Francisco, en un document privat, i que aquest no li reconegué. Per això nomenà un procurador a Mallorca, Llorenç Pons, notari de la Reial Audiència, per tirar endavant el plet (AHT, N Reus, núm. 5189, s. f., 7-9-1799). La seva vídua li reiterà el poder el 19-2-1802 (AHT, N Reus, núm. 6151, s. f.).

20. Poder a l'AHT, N Reus, núm. 5012, f. 20-20v. Data del 14-IV-1789.

21. Poder del 13-12-1783. AHT, N Reus, núm. 5028, f 73-73v.

22. Procura del 12-5-1795, AHT, N Reus, núm. 5185, s. f.

23. Revocació del 7-4-1800. AHT, N Reus, núm. 5190, s. f.

24. Poder del 15-4-1800. *Ibidem*.

25. Ho deduïm pels deutes de pagament de l'inventari: «en los set mesos permanesqué dir don Joseph Casas en la ciutat de Lleyda». «A Pere Serra, argenter de Reus, a cumpliment de lo que acreditava [...] per treballs de l'oficiu de organé, señaladament en los sis mesos estigué a Lleyda».

Borges Blanques, l'orgue del convent dels pares trinitaris de Tortosa i la recomposició de l'orgue del convent dels pares trinitaris de Tarragona. En aquell moment, havia cobrat per endavant un total de vuit-centes seixanta lliures.

A Reus, la tradició d'orgueneria la continuà el mestre Josep Cardona (potser aprenent de Cases), el qual localitzem en la judicació del treball fet, a l'inventari, i com a testimoni d'un poder, realitzat per la vídua de Josep Cases, el mateix dia.

L'inventari

Josep Cases i Soler vivia en una casa gran, amb tres portals, al raval de Jesús de Reus, que tenia un hort i un porxo²⁶. La decoració, com veiem a l'inventari (apèndix documental), era noble i rica.

A nosaltres, però, ens interessa destacar tot el relacionat amb el seu ofici. Així, a la fusteria, a més de cent trenta-nou eines de ferro i fusta, pertanyents als oficis de fuster i orguener —de les quals malauradament hom no ens diu el nom— hi havia fusta per treballar: àlber blanc i fusta del Pirineu.

Al treballador o taller pròpiament d'orguener, hi havia peces d'orgue ja fetes per als projectes en què estava treballant:

- Dos secrets: 22 lliures, 2 sous i 6 diners.
- Un secret i registres iniciats: 15 lliures i 1 sou.
- Un secret de la corneta: 84 lliures i 10 sous.
- Un teclat d'os: 15 lliures i 1 sou.
- Un teclat de boix: 10 lliures, 17 sous i 6 diners.
- Costelles de les manxes: 3 lliures i 15 sous.
- Costelles per a les manxes grosses: 6 lliures.
- Manxes petites: 5 lliures.
- Flautat de fusta: 35 lliures i 5 sous.
- Estany de les flautes: 163 lliures.
- «Penderillos»: 3 lliures i 15 sous.

En total, 392 lliures, 8 sous, 6 diners. La matèria primera que hi guardava, plom i estany, pujava a 89 lliures, 7 sous, 6 diners (84,5 lliures d'estany i la resta de plom). Havia gastat, doncs, poc més de la meitat dels diners avançats pels clients.

26. La casa afrontava, per una banda, amb Macià Canals, sombreroer, i Francesc Comas, comerciant; per l'altra, amb els hereus de Josep Prats, fabricant de carros, i al darrere amb el carrer de Sant Esteve. També posseïa un tros de terra de vinya, amb olivers i garrofers, de dotze jornals.

APÈNDIX DOCUMENTAL

Inventari dels béns de Josep Cases i Soler, orguener de Reus, realitzat el 5 de febrer del 1802 pel notari Gregori Alonso de Valdés. Arxiu Històric de Tarragona, Notaria de Reus, núm. 6168, s. f.

En la villa de Reus, corregimiento de Tarragona, el día cinco del mes de febrero del año de mil ochocientos y dos. Doña María Gómez de la Fuente, viuda de Don Josep Casas y Soler, maestro factor de órganos titular del Real Monasterio del Escorial, domiciliada en la expresada villa. Deseando hacer constar la existencia y precaber la ocultación de los bienes que fueron y dexó el nombrado Don Joseph Casas, su difunto marido, entre los quales estan mixcuidos los de la referida Doña María Gómez de la Fuente; y a fin también de gozar al mismo tiempo y tener salvos los derechos concedidos a los que toman ynventario, teniendo los bienes del enunciado, su difunto marido, Don Joseph Casas, y haciendo propios los frutos y productos de ellos en fuerza de la constitución: *Hac nostra*; para la salvedad y conservación de sus créditos dotales y demás derechos a ella pertenecientes sobre los bienes del precitado su difunto marido, en calidad de usufructuaria que es de los bienes de este, segun su testamento autorizado por el presente escribano en quince de enero proximo pasado, y queriendo cumplir lo dispuesto por dicho testador su marido. de que tomase formal ynventario luego de seguida su muerte de los bienes del relatado su marido y de los que fueron de Doña Francisca Bages, en primeras bodas consorte suya, pasa por lo mismo a tomar ynventario de todos los expresados bienes muebles que halló dentro la casa propia del referido Don Joseph Casas, su difunto marido, sita en el Arrabal de Jesús de dicho Reus, y luego después de los inmuebles que más abaxo se designaran, y son los siguientes:

Dins lo celler de dita casa

- Primo: un cup ab son clot y pots corresponents.
 Item: tres botas inútils buidas, da cabuda dotse càrregas cada una, poch més o menos, ab dos sitials.
 Item: quatre portadoras inútils.
 Item: una corriola ab sa corda per trauer lo vi.
 Item: sis carretellerts inútils.

Dins la Fusteria

- Primo: tres banchs per treballar la fusta, y lo un de ells inútil.
 Item: cent trenta y nou ahinas de ferro y de fusta de l'art de organé y fusté, la major part de ellas inútils per treballar.
 Item: quatre pots de poll o albe blanch.
 Item: un tauló dels Pirineus, de dotse palms llarch.
 Item: sinch finestras.

Item: una porta de quadra.

Item: dos bastiments de porta del carrer, sueltos e inútil tot.

Dins de la establia

Una cella ab una brida y estreps de fusta, tot inútil.

En seguida de dita establia

Un pou ab sa corriola y corda.

Dins lo treballador

Primo: tres banchs de planejar lo estany.

Item: una pessa de tirar lo estany.

Item: dos taulas per treballar.

Item: dos secrets per lo treball, fusta y aiguacuit avalorat per Joseph Cardona, organer y Magí Baltasar, fuster, vehiins de dit Reus, en vint-y-dos lliuras, dos sous y sis diners, dich...

Item: per las costellas de las manchas, judicat per los mateixos Cardona y Baltasar, en tres lliures y quinse sous, dich...

Item: per un teclat de hos, estimat per los referits Cardona y Baltasar, en quinse lliuras y un sou, dich...

Item: per altre secret principiat y registres, mans de fuster ludas, aiguacuit y fusta, judicat per los experts Cardona y Baltasar, en quaranta-y-tres lliuras, dos sous y sis diners, dich...

Item: per altre teclat de boix, avalorat per dits Cardona y Baltasar, en deu lliuras, diset sous y sis diners, dich...

Item: per lo flautar de fusta, justipreciat per los memorats Cardona y Baltasar en trenta-y-sinch lliuras y sinch sous, dich...

Item: per las costellas de las manchas grosas, judicadas per los nomenats Cardona y Baltasar, en sis lliuras, dich...

Item: per las manchas petitas, judicadas per los mateixos Cardona y Baltasar en sinch lliuras, dich...

Item: per los penderillos, judicats per dits Cardona y Baltasar en tres lliuras i quinse sous, dich...

Item: per lo secret de la corneta, judicat per los relatats Cardona y Baltasar en vuitanta-y-quatre lliuras y deu sous, dich...

Item: per lo estany existent per obrar, judicat per los relatats Cardona y Baltasar en vuitanta-y-quatre lliuras y deu sous, dich...

Item: per lo estany obrat en las flautas, judicial per los expresats Cardona y Baltasar en cent seixanta-y-tres lliuras, dich...

Item: per lo plom existent per obrar, judicat per los mensionats Cardona y Baltasar en quatre lliuras, diset sous y sis diners ardots, dich...

[...]

En lo pis principal de la expresada casa

Primo: una calaixera de noguer.

Item: un organet.

Item: dos dotsenas de cadiras verdas.

Item: un escaparate de Santa Francesca.

Item: dos quadros mitjans ab sa guarnició.

Item: altres tres quadros ab mitja canya y un mirall petit.

Item: un niño Jesús ab sa corona de plata.

Item: tres ferros per las cortinas dels balcons de la sala.

Item: sinch paisos petits ab vidre cristalí.

Item: un trabuquet de bronse ab tots sos pesos de idem.

Item: sinch armaris de fusta.

Item: una dotsena de cadiras mitjanas, colradas.

Item: dotse pahisos a la ynglesa ab vidres cristalins.

Item: un ferro de cortina.

Item: dos dotsenas de cadiras de fusta a la ynglesa.

Item: sis tamburets.

Item: vuit quadrets ab vidres cristalins.

Item: un quadro de Santa Magdalena.

Item: altre quadro de Nostra Senyora de Misericòrdia.

Item: una tauleta; dos ferros de la alcova y balcó per las cortinas.

Item: unas cortinas de domàs carmesí.

Item: un llit ab sa capsalera; un quadret ab reliquias.

Item: lo estorat del quarto quasi inútil; sis estoras molt dolentas; sis cadiras petites.

Item: un quadro mitjà ab sa guarnició; quatre quadrets petits; una taula de noguer, un tocador de idem.

Item: unas cortinas de estam vert per la alcova; altres cortinas de estam per lo balcó; dos ferros per ditas cortinas; un llit ab sa capsalera.

Item: dos creus y la una ab la imatge de Christo; un quadret de Nostra senyora dels Dolors.

Item: un llitet per la criada ab sa màrfega; dos llitets ab sos banchs i pots, lo un blau y lo altre vert ab sos peus colrats.

Item: sis baüls entre grans y pelits, usats.

Item: dos arrimaderos, los uns de tela ab sa mitja canya colrada, y los altres de paper.

Roba de color y blanca de l'ús y port del difunt don Joseph Casas

Primo: una capa de panyo color vert de botella.

Item: una casaca de seda rallada.

Item: altra casaca de panyo color carmesí ab sa chupa de idem.

Item: altra casaca ab sa chupa de panyo verdós.

Item: altra casaca ab sa chupa de vellut negre.

Item: tres chupas, la una de lama de plata, brodada de or; la altra blava ab flors de plata y la altra de seda brodada de colors.

Item: un vestit consistint ab casaca y chupa de seda morat.

Item: unes calsas de satí negre.

Item: dotse camisas de tela; un cobritaula de indiana molt usat; uns panyos de tela; dotse parells mitjas de fil y cotó; vuit gorras de cotó y tela; sis mocadors de buchaca de color; sis corbatins de mosulina.

Item: una espasa ab son puño de plata.

Item: un joch de sivillas de plata per los peus y charrateras; altra sivilla de plata per lo corbatí; altre joch de sivillas per los peus y charrateras de dol; un bastó ab puño de plata; un relotge de or; un parell botons de plata ab pedras per los brassos; un sombrero; dos pelucas; un cap de fusta ab son peu per posar las pelucas.

Plata obrada

Primo: una sotacopa gran.

Item: una safata.

Item: quatre candeleros ab sas espavilladoras y plateret.

Item: sis marcelinas.

Item: un cullerot.

Item: una palmatòria.

Item: un salé.

Item: sis gavinets ab mànechs de plata.

Item: set cuberts.

Item: una escupidora.

Item: unas fundas de pistola; unas cadenas del relotge de sumilor usadas; un sabre romput; una cota de indianas inútil; dos coixins vells per fer puntas; un restaller y mitg per colocar la roba; tres gàbias, las dos mitjanas y la altra petita; un parell de guans molt usats; una espuela; un frasco romput; set estampas de paper usadas; dos paraigüas de sada verts romputs y foradats.

Item: un baròmetre; un clave vell; un salteri vell; vuit prestatges; unas balansas de llauna; dos safatas de charol; un plataret de idem per jugar.

Item: un relotge de fusta per la sala que toca alguna sonata, a temps de tocar las horas.

Item: una tauleta y sobre ella un prestatge; dos paners usats; una escrivania de cartró vella.

Item: un cantarano de noguer.

Item: vint-y-quatre llibres de varios autors, entre mitjans y petits.

Item: tres planchas de ferro.

Item: una romana ab son pes, tot de ferro; una gàbia de lloro; una cortina vella de yndianas.

Item: una gerra per rentar las mans ab sa aixeta; un cantaré.

Item: un escriptori de cedro.

- Item: dos colchas una de nova, y la altra molt usada.
 Item: vuit matalassos entre bons y usats.
 Item: set coixins de llana.
 Item: dos cobrillits, lo un de seda color de rosa y lo altre de yndianas.
 Item: dotse cadiras entre grans y petites, molt usadas.
 Item: una capsa de brasé.
 Item: tres brasés, los dos de llautó y un sol peu de fusta, y lo altre de ferro.
 Item: un cobritaula de seda encarnat ab son galó de plata.
 Item: dos tinters, un de ferro y altre de plom.
 Item: una mantellina de seda de anar a batejar a lo antich.
 Item: un jaquet per jugar a damas.
 Item: unas faldillas de tafetà blau.
 Item: un gipó de seda ab flors a l'antich.
 Item: una maleta; dos peus de candeleros de fusta; y dos raspalls.

En la algorfa

- Primo: tres caixas inútils.
 Item: un llit de posts blancs y una màrrega.
 Item: un escalfadó de fusta per lo llit.
 Item: un acalentador per la roba.
 Item: tres cañisos; quatre dotsenas feixinas de la cullita de l'any proppasat de mil vuit-cents y hu; un botifarré.

Roba blanca

- Primo: vint-y-dos llansols entre fins y ordinaris.
 Item: setanta-y-tres tovallons entre mitg fins y comuns.
 Item: divuit tovallons fins.
 Item: vint-y-dos estovallas comunes.
 Item: sinch estovallas finas.
 Item: deu tovallolas finas.
 Item: catorse tovallolas comunes.
 Item: quatre cortinas de tela.
 Item: vuit coxineras finas.
 Item: dotse coxineras comunes.

En la cuina

- Primo: un banch escorn; dos escambells; una farinera buida.
 Item: una pastera de tomba ab tots los ormeigs per pastar.
 Item: dos casolas de aram; una empolla de aram; tres calderons de aram; una palmatòria de llautó; quatre chocolateras, dos mitjanas y las otras dos petites; una sotacopa petita de estany; dos llumeneras; una conca de llautó per sangrar; dos paellas, la una gran y la altra mitjana; una olla de ferro; uns

tres peus de ferro; tres graelkas; un rall de llauna; una caldera; dos gerras per posar oli; una pala, molls y torradoras de ferro; un morté ab sa mà de courer; dos paletas de courer per lo braser; vint-y-dos empollas entre grans y petites; vint tupins; lo cèrcol per posar lo pa; dos maridets; tres gerras per posar olivas; uns cremalliers; un morté de pedra ab sa mà de fusta; dos ferradas vellas; una trinxadora; una sotacopa de pisa; vint-y-sis xicaras de pisa fina y ordinària; vint-y-set plats de terra ordinària; dos ganivets de cuina; tres talladors de fusta; una casola de terra gran; quinze plats de foch entre grans y petits; vuit cobertoras de terra; dos cobertoras de ferro; una sopera de pisa de Gènova; una mancheta; una espumadora de ferro; dos cenallons.

Item: una cadira de fusta ab asiento de espar quasi inútil.

Item: una gerra per lo lleixiu; tres senallias, las dos inútils.

Item: quatre ribells de terra, los dos de ells inútils.

Item: una filosa ab son fus.

Item: dos fanals grans, lo un de vidre per la escala y altre per anar a buscar los señors.

Item: dos manills, un de tela y altre de llana.

Item: un devantal per pastar; un cendré; sis culleras de fusta; dos graneras; una eixeringa inútil; un tallant de fusta; dos garroffons de vidre ab sas capsas de suro; un porró de vidre; un salé de cristal; unas vinagreras de vidre; set beires de cristal y part de vidre; divuit vasos de cristal; dos escudellas de pisa; divuit xicaras de pisa; quatre plàtaras de pisa; sel plats de pisa; tres cantis de terra; dos llums de ferro; tres orinals, lo un de pisa, altre de terra, y altre de vidre; un regador de llauna.

Crèdis del difunt don Josep Casas

Saldoni Vilà, argenter de Reus, per un censal de mil y sinch-centas lliuras que Joan Vilà, argenter, son pare ya difunt, y dit Joseph Casas crearen a favor del Real Monastir de Monjas de Vallbona, qual partida se retingué dit Joan Vilà al temps de firmar-se lo acte, dich...

Per la negociació de una vale Real de cent y cinquanta pessos, que tingué de descanviar la doña Maria a trenta-y-sinch per cent de relaix per pagar varios gastos.

Per dotse càrregas vi negre de la cullita de mil vuit-cents y hu, noranta-y-vuit lliuras, dich...

Per cent y una arrobas garrofas de dita cullita, quaranta-y-sinch lliuras y nou sous, dich...

Manuel Vallès, dorador, diners li prestà lo difunt don Joseph Casas, vint-y-nou lliuras, dich...

Isidro Bonet, pagès de la Masó, correspon un censal pensió dos lliuras y un sou, propietat seixanta-vuit lliuras sis sous y vuit diners, dich...

Gabriel Plana, pagès de dit lloch de la Masó, correspon un censal pensió dos lliuras y vuit sous, y propietat setanta lliuras, dich...

Anton Vallespinosa, de Valls, pagès, corresponn un censal, pensió una lliura, sis sous y tres diners, propietat quaranta-tres lliuras y quinse sous, dich...

Deutes contrets per lo difunt don Joseph Casas

Al procurador de Barcelona y Mallorca.

Al comú de las Borjas de Urgell, que entregà al difunt don Joseph Casas a conte de l'ajust de l'orgue de la parroquial iglesia de dita vila en virtut de contracte, sinch centas lliuras, dich...

Als Pares trinitaris de Tortosa per altre contracte de orgue que entregaren a conte a dit don Joseph Casas, tres-centas lliuras, dich...

A Saldoni Vilà, mestre argenter de Reus, dos-centas cinquanta-y-nou lliuras, consta de vale, dich...

Als Pares trinitaris de Tarragona noranta-y-sinch lliuras, esto es: las seixanta lliuras que adelantaren a dit don Joseph per la recomposició de l'orgue de la yglesia de dit convent, consta de recibo; y las trenta-y-sinch lliuras restants per haver-las pagadas lo Reverent Pare ministre de l'expresat convent a las fillas de l'expresat don Joseph, sor Maria Clara, monja de Santa Clara, y sor Maria dels Dolors, beata, en los set mesos permanesqué dit don Joseph Casas en la ciutat de Lleyda, dich...

A la Reverent comunitat de preveres de la Catedral de Tarragona per tres pensions divuit lliuras, dich...

A la Reverent comunitat de preveres de Reus per una pensió dotse lliuras, dich...

A N. Montileo, cerraller de Reus, per varios ferros segons conte que ha presentat, tretse lliuras, dich...

A Pere Serra, argenter de Reus, a cumpliment de lo que acreditava contra dit don Joseph Casas per treballs de l'ofici de organé, señaladament en los sis mesos estigué a Lleyda, noranta lliuras, dich...

A la Reverent comunitat de preveres de Alforja una pensió sis lliuras, dich...

A Joan Estapar, cerer de Reus, per la cera del combregar, enterro y novena, consta de conte, noranta-set lliuras, sinch sous y tres diners, dich...

Als doctors en medicina Anton Pestells y Thomàs Sol per la última malaltia y consultas de dit don Joseph Casas, dotse lliuras divuit sous y nou diners dich...

A Thomàs Codina, cirurgia, tres lliuras, dich...

Al doctor Pere Joan Nadal, appotecari, medicinas subministradas per la casa del difunt don Joseph Casas, segons conte, tretse lliuras quinse sous y deu diners, dich...

Per la assistència de vuit reverents al viàtich, una lliura y quatre sous, dich...

Per quaranta misas resadas celebradas en la yglesia de Santa Clara de Tarragona, quinse lliuras, dich...

Al Reverent Francisco Riba, prevere per la limosna de dotse misas

Al Reverent Joseph Prats, prevere per la celebració de deu misas, tres lliuras quinse sous, dich...

- A la Reverent comunitat de preveres de Reus per lo enterro y funeral del difunt del Joseph Casas quaranta-y-set lliuras y vuit sous, dich...
- A la mateixa Reverent comunitat per los drets parroquials, deu lliuras, dich...
- Al Reverent Blay Cabestany, prevere y sagristà, per lo toch de campanas, dos lliuras y onse sous, dich...
- Per la assistència dels Reverents extraneos y tern de vellut, dotse lliuras tretse sous y sis diners, dich...
- Per las creus, tres lliuras set sous y sis diners, dich...
- A Isidro Busquets, verguer, per son treball; als estudiants, atxas y portar la taula en lo enterro, foser i caritat se feia a la porta lo dia de l'enterro del don Joseph Casas, vuit lliuras, sis sous y deu diners, dich...
- Al mestre de casas de fer lo depòsit del cadàver, sis lliuras y quinse sous, dich...
- Per la pedra de la sepultura, ab las armas
- Manobra per la sepultura a Thomàs Valls, dos lliuras y deu sous, dich...
- A la botiga de paños de Milà y Fabregat, vayeta per lo ataüt, set lliuras, deu sous, dich...
- Per lo enterro y demás funeral als Pares Descalsos, comprès lo àbit per lo difunt, trenta-y-set lliuras y diset sous, dich...
- Per lo cos present al convent de Sant Francesch y en sa yglésia en lo dia de l'enterro, set lliuras y deu sous, dich...
- Per lo cos present en la yglésia de monjas descalsas en lo dia de l'enterro, sis lliuras, dich...
- Per seixanta-y-sis canas de galó morat per lo ataüt, quatre lliuras, vuit sous, dich...
- En la botiga de Albanes per taxas y gavarrots per lo ataüt nou lliuras, vuit sous y tres diners, dich...
- Al fuster per fer lo atahüt onse lliuras y quinse sous, dich...
- Per la fusta de dit ataüt, sis lliuras, dich...
- Per lo Real catastro de la casa de mil vuit-cents y hu, dos lliuras, dos sous y dos diners, dich...
- [...]